

Särskilda redovisningar enligt regleringsbrev och regeringsbeslut

1. KRIGSDUGLIGHET	2
1.1. UPPGIFTEN	2
1.2. REDOVISNING.....	2
2. ÖVERGÅNG TILL NY EKONOMISK STYRMODELL FÖR MATERIEL- OCH LOGISTIKFÖRSÖRJNINGEN	2
2.1. UPPGIFTEN	2
2.2. REDOVISNING.....	2
3. INVESTERINGSPLANER	5
3.1. UPPGIFTEN	5
3.2. REDOVISNING.....	6
4. ORGANISERING AV BRIGADER	6
4.1. UPPGIFTEN	6
4.2. REDOVISNING.....	6
5. DEPÅFÖRBAND	8
5.1. UPPGIFTEN	8
5.2. REDOVISNING.....	8
6. MERUTNYTTJANDE AV MARITIMA RESURSER INOM TOTALFÖRSVARSPÄNERING.....	10
6.1. UPPGIFTEN	10
6.2. REDOVISNING.....	10
7. UTVECKLING AV ARBETET TILL SKYDD FÖR SÄRSKILT SKYDDSVÄRD VERKSAMHET	11
7.1. UPPGIFTEN	11
7.2. REDOVISNING.....	11
8. HÖJD TILLGÄNGLIGHET JAS 39	11
8.1. UPPGIFTEN	11
8.2. REDOVISNING.....	11
9. FÖRDELNING AV MATERIEL.....	12
9.1. UPPGIFTEN	12
9.2. REDOVISNING.....	12
10. MILITÄR GRUNDUTBILDNING.....	12
10.1. UPPGIFTEN	12
10.2. REDOVISNING.....	13
11. ÖVERSYN AV TILLGÅNGEN AV FLYGFÖRARE.....	14
11.1. UPPGIFTEN	14
11.2. REDOVISNING.....	14
12. UPPDRAG TILL FÖRSVARSMAKTEN OCH FÖRSVARETS MATERIELVERK AVSEENDE INVESTERINGSPLANERING	15
12.1. UPPGIFTEN	15
12.2. REDOVISNING.....	15

1. Krigsduglighet

1.1. Uppgiften

I regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Försvarsmakten, punkt 2 ”Krigsduglighet” framgår:

Försvarsmakten ska redovisa en bedömning av krigsförbandens förväntade utveckling avseende krigsduglighet i inriktningsperioden. Därutöver ska planerade personalvolymmer för krigsförbanden, mobiliseringsreserven, förbandsreserver och personalreserver samt planerade försvarsmakts- och krigsförbandsövningar redovisas.

1.2. Redovisning

Försvarsmaktens redovisning framgår av underbilaga 2.1.

./2.1

2. Övergång till ny ekonomisk styrmodell för materiel- och logistikförsörjningen

2.1. Uppgiften

I regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Försvarsmakten, punkt 20 ”Övergång till ny ekonomisk styrmodell för materiel- och logistikförsörjningen” framgår:

Försvarsmakten ska i budgetunderlaget för 2019 utgå från en uppdelning av anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar i två anslagposter. Därutöver får myndigheten lämna förslag på kompletterande anslagposter under anslag 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar. Myndigheten ska vidare föreslå en plan för hur icke anslagsredovisade statliga utgifter ska redovisas mot anslag 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar. Myndigheten ska även beräkna att Försvarets materielverks indirekta utgifter finansieras över ett nytt förvaltningsanslag.

2.2. Redovisning

2.2.1. Uppdelning av anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Försvarsmakten föreslår att anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* indelas i tre anslagposter, varav en disponeras av Försvarsmakten, enligt nedanstående tabell. Indelningen har utgjort grund för det förslag till finansiering som redovisas i Försvarsmaktens budgetunderlag i bilaga 1.

Tabell 1 Grund för fördelning av anslag 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar.

Anslagspost	Innehåll	Disponeras av
ap.1 Leverantörsutgifter för leveranser	<ul style="list-style-type: none">– Nyanskaffning av krigsmateriel avseende objekt med större ekonomisk omfattning eller hög komplexitet.– Modifiering av objekt med större ekonomisk omfattning eller hög komplexitet.– Avveckling omfattande utarbetande av avvecklingsskrivelser.	Försvarets materielverk
ap.2 Försvarets materielverks direkta utgifter i materielprojekten	<ul style="list-style-type: none">– Försvarets materielverks direkta utgifter i materielprojekten enligt de objekt som omfattas av 1:3 ap.1.	Försvarets materielverk
ap.3 Försvarsmaktens anskaffning avseende materiel och anläggningar	<ul style="list-style-type: none">– Del av nyanskaffning av krigsmateriel avseende objekt med mindre ekonomisk omfattning.– Anskaffning för att höja lagernivåer av beredskapsvaror.– Återanskaffning.– Anslagsfinansierade anläggningar.– Förutsättningsskapande verksamhet inom materiel- och logistikförsörjning.– Beställning från annan aktör än Försvarets materielverk.– Modifiering av objekt med mindre ekonomisk omfattning.– Avveckling omfattande beställningar till Fortifikationsverket avseende vissa anläggningar	Försvarsmakten

Den procentuella fördelningen medför följande förslag till fördelning mellan anslagsposter.

Tabell 2 Förslag till årlig fördelning av anslag 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar.

	2019	2020	2021
ap.1 Leverantörsutgifter för leveranser	9 829	9 889	9 352
ap.2 Försvarets materielverks direkta utgifter i materielprojekten	329	344	392
ap.3 Försvarsmaktens anskaffning avseende materiel och anläggningar	2 202	2 221	2 698
Överfört till anslag 1.11	163	167	179
Summa	12 523	12 621	12 621

Inom anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* finns idag ekonomi avsatt för att finansiera delar av FSV verksamhet. Försvarsmakten har lagt dessa kostnader inom den anslagspost Försvarsmakten har dispositionsrätt för. På sikt kan övervägas om denna ekonomiska överförs till anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*.

Med ovanstående uppdelning av anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* mellan de två myndigheterna skapas väsentligt bättre förutsättningar för Försvarmakten att ta ansvar för ägandeskapet över krigsmaterielen och därmed försvarsförmågan. Genomförandet av rekommendationen från betänkandet *Logistik för högre försvarsberedskap*¹ avseende att Försvarmakten disponerar en anslagspost under anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* är viktigt för att förenkla vidmakthållandet och avgörande för myndighetens möjlighet att anpassa den militära beredskapen. Anskaffning av materiel med mindre ekonomisk omfattning, höjda lagernivåer av beredskapsvaror i lager och anslagsfinansierade anläggningar har stor betydelse för att säkerställa Försvarmaktens möjlighet att snabbt aktivera och mobilisera förband. Vidare innehåller dessa anskaffningar stora volymer av transaktioner som med Försvarmaktens förslag till indelning av anslaget skulle bli myndighetsinterna vilket ökar effektiviteten i verksamheten väsentligt.

Det är också fortsatt avgörande för Försvarmakten att redovisa förslag till investeringsplaner, fatta beslut om avvägningar och omavvägningar i olika beredskapsnivåer så att, när krigsmaterielen anskaffats av Försvarets materielverk och levererats till Försvarmakten, ett ökat helhetsansvar kan tas för materielen under hela dess livscykel från anskaffning till avveckling.

2.2.2. Förutsättningsskapande verksamhet

Försvarmakten föreslår att det som idag sammanfattas som förutsättningsskapande verksamhet fördelas mellan Försvarets materielverks nya förvaltningsanslag och den anslagspost inom anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* som disponeras av Försvarmakten. Försvarmaktens del föreslås omfatta systemledning, produktionsledning, kommersiell ledning samt IT-stöd. Försvarmakten uppfattar att detta är verksamhet som varierar över tiden och där Försvarmakten även skulle kunna nyttja andra leverantörer än Försvarets materielverk.

Försvarmakten har i planeringen för budgetunderlaget för 2019 tvingats göra reduceringar även i den förutsättningsskapande verksamheten till förmån för att inte göra ytterligare reduceringar av operativ verksamhet. Detta påverkar nivån på förutsättningsskapande verksamhet i relation till myndigheternas underlag från våren 2017.²

2.2.3. Försvarets materielverks förvaltningsanslag

Försvarmakten har beräknat storleken på Försvarets materielverks nya förvaltningsanslag med utgångspunkt att anslaget får användas till utgifter för ledning, verksamhetsplanering, lokaler, IT med mera som omnämns i betänkandet *Logistik för högre försvarsberedskap*³. Beräkningarna för förvaltningsanslaget grundas även på att basresurser inom test och evaluering ingår. Försvarmakten har här utgått från den beställning som avser test och evaluering

¹ Logistik för högre försvarsberedskap, Betänkande av Översyn av materiel- och logistikförsörjningen till Försvarmakten (SOU 2016:88).

² Försvarmaktens särskilda budgetunderlag för 2018, FM2016-10870:38 och Komplettering av Försvarmaktens särskilda budgetunderlag för 2018, FM2016-10870:44.

³ Logistik för högre försvarsberedskap, Betänkande av Översyn av materiel- och logistikförsörjningen till Försvarmakten (SOU 2016:88).

och som tidigare fanns i Försvarmaktens investeringsplan. Förvaltningsanslaget inkluderar, enligt Försvarmaktens beräkning, en utökad finansiering av provplats Vidsele.

Försvarmakten föreslår att Försvarets materielverks förvaltningsanslag, utöver de medel som återfinns på anslaget 1:11 *Internationella materielsamarbeten och industrifrågor m.m.*, finansieras genom att medel flyttas från anslag 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* och från anslag 1:1 ap. 3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* enligt tabell nedan.

(mnkr, G18)	2019	2020	2021
Omfört OH från anslag 1:1 ap.3	184	182	210
Omfört OH från anslag 1:3	163	167	179
Omfört förutsättningskapande verksamhet T&E från anslag 1:1 ap.3	179	179	179
Omfört förutsättningskapande verksamhet tullsuspension och patentadministration från anslag 1:1 ap.3	11	11	11
Befintligt anslag 1:11	93	93	93
Summa förvaltningsanslag	630	632	672

2.2.4. Plan för hur ännu icke anslagsredovisade statliga utgifter ska redovisas mot anslag 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*

Med föreliggande planering enligt bilaga 1 är Försvarmaktens bedömning att Försvarets materielverks kreditbehov reduceras med knappt 7 miljarder fram till och med 2022 jämfört med nuvarande nivåer. Denna effekt beror på att Försvarmaktens planerade beställningar väsentligt förändras i relation till tidigare beräkningsunderlag samt Försvarmaktens införande av ett oplanerat utrymme i syfte att möta kommande prisomräkningseffekter. Kreditbehovet bedöms med hänsyn till arbetslägesredovisning från Försvarets materielverk vara som störst under 2019 för att därefter avta i perioden mot 2025. Försvarmakten bedömer att det behöver finnas en kredit hos myndigheterna och att denna behöver kvarstå minst under nästa försvarspolitiska inriktningsperiod.

Försvarmakten bedömer att det finns behov av en särskild kredit för anskaffningen av medellångräckviddigt luftvärn.

3. Investeringsplaner

3.1. Uppgiften

I regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Försvarmakten, punkt 21 ”Investeringsplaner” framgår:

”Försvarmakten ska i budgetunderlaget för 2019 lämna förslag till investeringsplaner för perioden 2018-2030 för anslagen 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* och 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. [...] Försvarmakten ska i budgetunderlaget för 2019 även

redovisa en investeringsplan för perioden 2019-2021 avseende anslaget 1:4 Forskning och teknikutveckling.

Försvarsmakten ska [...] i budgetunderlaget för 2019 inkomma med en beskrivning per objektgrupp av innehållet i investeringsplanen för vidmakthållande.

I budgetunderlaget ska myndigheten kommentera väsentliga förändringar av investeringsplanerna för 2019-2021 jämfört med beslutade investeringsplaner för 2018 enligt bilaga 2.”

3.2. Redovisning

Investeringsplanerna för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* baseras på Försvarsmaktens förslag till anslagsstruktur. Det baseras i sin tur bland annat på Försvarets materielverks ingångna avtal.

Försvarsmakten har i sitt förslag till fördelning av anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* prioriterat den operativa förmågan. I det fall fördelningen av anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* och storleken på Försvarets materielverks myndighetsanslag utfaller på annat sätt än enligt Försvarsmaktens förslag kommer investeringsplanerna för samhällsinvesteringar att behöva förändras med motsvarande belopp.

Försvarsmaktens förslag till anslagsförstärkningar inom anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* kommer efter regeringens beslut fördelas mellan de blivande anslagsposterna.

Fördjupad redovisning av investeringsplaner samt objektsbeskrivningar framgår av underbilagorna 2.2-2.12. /2.2-2.12

4. Organisering av brigader

4.1. Uppgiften

I regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Försvarsmakten, punkt 23 ”Organisering av brigader” framgår:

”Myndigheten ska i samband med budgetunderlaget för 2019 redovisa sitt arbete med att organisera två brigader. [...] Myndigheten ska vidare redovisa sin syn på behov av förbandsmålsättningar för brigad.”

4.2. Redovisning

I syfte att stärka förmågan att verka inom brigader planerar och föreslår Försvarsmakten en förändring av strukturen inom lednings- och underrättelseförbanden samt logistikförbanden. Av samma skäl kommer Försvarsmakten att förändra den planerade indelningen och fördelningen av brigadförbanden i syfte att stärka den regionala kopplingen. Införandet av den nya

förbandsstrukturen påbörjas i innevarande försvarsinriktningsperiod men slutförs i samband med nästa inriktningsperiod.

Tabell 3 Förändringar i krigsförband (U=utveckling, V=vidmakthållande, Avv=avveckling).

Krigsförband	2019	2020	2021
Arméförband			
Brigadlogistikbataljon	U/2	U/2	V/2
Brigadledningskompani	U/2	U/2	V/2
Brigadsambandskompani	U/2	U/2	V/2
Lednings- och underrättelseförband			
Ledningsplatsbataljon	V/1	V/1	Avv/1
Sambandsbataljon	V/1	V/1	Avv/1
Operativt sambandsförband	U/1	U/1	V/1
Operativt ledningsförband	U/1	U/1	V/1
Logistikförband			
Logistikbataljon	V/2	V/2	Avv/2
Operativt logistikförband	U/1	U/1	V/1
Teknisk bataljon	V/1	V/1	Avv/1
Sjukvårdsförstärkningskompani	V/2	V/2	Avv/2

Det operativa ledningsförbandet ska hantera nät drift och sambandsdelar för samordning av krigsförbanden. Det operativa sambandsförbandet ska bland annat förstärka och ersätta förbindelser i Försvarsmaktens strategiska nät samt ansluta krigsförband, staber, ledningsplatser, sensorer och operationsområden.

Brigadlogistikbataljonerna ska vidmakthålla förmåga att i olika skeden kunna stödja övriga stridskrafter. Brigadlogistikbataljonen inkluderar sjukvårdsförmåga från sjukvårdsförstärkningskompanierna. Vid detaljutformning ska därför sjuktransportförmågan för övriga delar av Försvarsmaktens krigsförband särskilt omhändertas genom exempelvis förstärkning av marinbasen och flygflottiljer.

De enheter inom ledning och logistik som inte berörs av stärkandet av brigadförmågan (operativt ledningsförband, operativt sambandsförband och operativt logistikförband) kan i nuläget inte definieras till fullo. Arbetet med utvecklingen av dessa krigsförband kommer att fortsätta i perioden. Samtlig utveckling ska vara personal- och kostnadsneutral.

Försvarsmakten utformar krigsförbandsmålsättningar och krigsförbandsspecifikationer för krigsförband på en vald organisatorisk nivå (den organisatoriska nivån som är vald framgår av en sammanställning av krigsförband). Målsättningarna och specifikationerna skrivs för det samlade krigsförbandet, inklusive dess ingående delar. Med detta som grund genomförs värdering av krigsduglighet för krigsförbandet.

Försvarsmakten intensifierar i och med ovan beskrivet förslag utvecklingen av brigader. Intill dess att de nya krigsförband som beskrivs ovan utvecklats samt påverkan på övriga i brigaderna ingående krigsförband analyserats bedömer Försvarsmakten att skapandet av brigad som krigsförband bör anstå.

Försvarsmakten utarbetar för närvarande ett inriktnings-/målsättningsdokument för brigad. I detta regleras uppgifter och verksamhet utan att den detaljerade organisationen låses. Behovet av att inrikta brigadens verksamhet och innehåll kan därmed mötas utan att i nuläget införa brigad som krigsförband med en tillhörande krigsförbandsmålsättning.

5. Depåförband

5.1. Uppgiften

I regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Försvarsmakten, punkt 24 ”Depåförband” framgår:

”Försvarsmakten ska i samband med budgetunderlaget för 2019 redovisa en analys av fortsatt utveckling av depåförbanden [...]”

5.2. Redovisning

5.2.1. Bakgrund

Historiskt sett har depåer bland annat utgjort ett sätt att tillvarata de resurser som fanns på fredsetablissemangen och tillse att övergång mellan fredsverksamhet och utrustning av fältförband gick enklare. Depån bidrog även till personell uthållighet då den kunde svara för att kompletteringsutbilda eller grundutbilda personal. Under beredskapstiden i samband med andra världskriget utgjorde depån basen för fältförbanden avseende utrustning och personalredovisning. Depån ansvarade också för utbildning av rekryter och bevakning av militära anläggningar på orten. Efterkrigstidens depåer organiserades i regel med utgångspunkt i ett regementes eller en flottiljs fredsetablissemang. Resursen utgjordes av befintliga kaserner, landningsbanor, förråd med mera.

Försvarsmakten införde från och med 2016 depåförband. Depåförbanden är knutna till orter och i förbanden krigsplaceras den personal som tjänstgör på orten och som inte har sin krigsplacering i annat krigsförband. Flera organisationsenheter kan därmed vara knutna till ett depåförband.

5.2.2. Utformning

Försvarsmakten nyttjar tillgänglig personal och materiel för uppbyggnad av depåförbanden. Ingen anskaffning sker och ingen personal anställs specifikt för depåförbanden. Medarbetare utan militär bakgrund, i form av exempelvis värnplikt eller tidigare militär anställning, ges successivt utbildning med hänsyn till krigsuppgiften.

I grundberedskap finns inga uppgifter ställda till cheferna för depåförbanden och det finns inte några medel inplanerade i verksamhetsuppgifterna eftersom depåförbanden inte är planerade att verka som krigsförband innan beslut om höjd beredskap fattas av regeringen. Intill beslut om mobilisering utgör den anställda personalen i normalfallet en del av organisationsenheternas stabs- och produktionsdelar.⁴

I händelse av höjd beredskap blir depåförbanden en lokal resurs som – beroende på antal krigsplacerade, tillgång till infrastruktur och materiel, m.m. – kan ges uppgifter som att stödja mobilisering av krigsförband, att tillsammans med hemvärnsförbanden bevaka infrastruktur i form av regements- och flottiljoråden och att fungera som lokal gränsyta mot andra myndigheter och samhällsaktörer när samhället i övrigt också mobiliserar. Efter genomförd mobilisering av krigsförbanden kan, beroende på omfattningen av den konflikt som Sverige är part i, uppgifter att organisera krigsfrivilliga, genomföra olika former av utbildning med mera komma att ställas till chefer för depåförband.

Oavsett depåernas personalvolym, efter aktivering och mobilisering av övriga krigsförband, hanteras samtliga depåförband principiellt på samma sätt. Storleken och personalens kompetens vid de enskilda depåförbanden kommer att variera över tiden, beroende på hur mycket anställd personal som finns tillgänglig för krigsplacering.

Krigsförband beskrivs i normalfallet med en krigsförbandsmålsättning samt en krigsförbands-specifikation. Då depåerna över tiden kommer att variera avseende tillgång på personal behöver omfattningen av krigsförbandsmålsättning och -specifikation anpassas. Försvarsmakten har påbörjat skapandet av målsättningsdokument och specifikationer för dagens depåförband. Parallellt ska även ett arbete avseende tydliggörande av lednings- och lydadsförhållanden påbörjas. Båda dessa arbeten beräknas vara slutförda inom nuvarande försvarspolitiska inriktningsperiod.

Depåförbanden finns idag organiserade som krigsförband och befattningarna är aviserade till Totalförsvarets rekryteringsmyndighet för krigsplacering av personal.

I och med uppbyggnaden av Gotlands regemente föreslår Försvarsmakten att det nya krigsförbandet Depå Visby inrättas. Depå Visby nyttjas därefter för krigsplacering av de individer som tjänstgör på Gotland och som inte har en krigsplacering i andra krigsförband, i likhet med på övriga orter där depåförband inrättats sedan tidigare.

Tabell 4 Sammanställning över depåförband (U=utveckling, V=vidmakthållande).

Krigsförband	2019	2020	2021
Depå Boden	V	V	V
Depå Luleå	V	V	V
Depå Umeå	V	V	V
Depå Uppsala	V	V	V

⁴ Formellt kan överbefälhavaren fatta beslut om att aktivera depåförbanden avseende den anställda krigsplacerade personalen.

Krigsförband	2019	2020	2021
Depå Enköping	V	V	V
Depå Örebro	V	V	V
Depå Linköping	V	V	V
Depå Vällinge	V	V	V
Depå Kungsängen	V	V	V
Depå Haninge	V	V	V
Depå Göteborg	V	V	V
Depå Halmstad	V	V	V
Depå Skövde	V	V	V
Depå Sätenäs	V	V	V
Depå Karlsborg	V	V	V
Depå Eksjö	V	V	V
Depå Revinge	V	V	V
Depå Ronneby	V	V	V
Depå Karlskrona	V	V	V
Depå Visby	U	V	V

6. Merutnyttjande av maritima resurser inom totalförvarsplanering

6.1. Uppgiften

I regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Försvarsmakten, punkt 29 ”Merutnyttjande av maritima resurser” framgår:

”Försvarsmakten ska redovisa behovet av merutnyttjande av nuvarande och nästa generations statsisbrytare. Åtgärderna ska kostnadsberäknas. Försvarsmaktens ska i arbetet utgå från oförändrade ekonomiska ramar [...] Försvarsmakten ska även redovisa hur Kustbevakningens resurser kan användas inom Försvarsmakten med stöd av förordningen (1982:314) om utnyttjande av Kustbevakningen inom Försvarsmakten. Uppdraget ska redovisas [...] senast den 1 mars 2018.”

6.2. Redovisning

Statsisbrytare tillhörande Sjöfartsverket kan, genom sin storlek och uthållighet, utgöra komplement och tillskott till Försvarsmaktens förmågor. Vid höjd beredskap är Försvarsmakten uttagningsmyndighet för fartyg enligt förordning (1992:391) om uttagning av egendom för totalförsvarets behov. Försvarsmakten ska ta ut lämpliga fartyg efter hörande av Sjöfartsverket enligt 12§ i samma förordning.

Erfarenheter av tidigare och befintliga statsisbrytare är goda och redan i fredstid sker viss samverkan och visst samutnyttjande mellan Försvarsmakten och Sjöfartsverket. Detta borgar för

att statsisbrytarna även framgent kan merutnyttjas för att lösa militära tilläggsuppgifter i såväl fred, kris som krig.

Detaljer framgår av hemlig underbilaga 2.13.

./2.13

Försvarsmakten och Kustbevakningen kommer under 2018 utforma grunden till ny förordning om hur Kustbevakningens resurser kan användas inom Försvarsmakten i krig. Den nya förordningen planeras bli klar under 2019. Därutöver startas under 2018 ett arbete med att utforma detaljer kring möjligt nyttjande av Kustbevakningens personal och materiel även under höjd beredskap.

7. Utveckling av arbetet till skydd för särskilt skyddsvärd verksamhet

7.1. Uppgiften

I regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Försvarsmakten, punkt 33 ”Utveckling av arbetet till skydd för särskilt skyddsvärd verksamhet” framgår:

”Försvarsmakten ska senast i samband med budgetunderlaget för 2019 [...] identifiera och redovisa åtgärder som kan bidra till att ytterligare utveckla arbetet för att skydda de mest skyddsvärda verksamheterna inom försvarssektorn i Sverige mot de allvarligaste hoten. [...]”

7.2. Redovisning

Redovisningen framgår av bilaga 6.

./6

8. Höjd tillgänglighet JAS 39

8.1. Uppgiften

I regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Försvarsmakten, punkt 34 ”Höjd tillgänglighet JAS 39” framgår:

”Försvarsmakten ska i samband med budgetunderlaget för 2019 redovisa vilka åtgärder Försvarsmakten har vidtagit och tidplan för vilka åtgärder Försvarsmakten kommer att vidta i syfte att höja den operativa tillgängligheten inom JAS 39-systemet och följaktligen för att underlätta ombeväpning till JAS 39E.”

8.2. Redovisning

Fördjupad redovisning framgår av underbilaga 2.14.

./2.14

9. Fördelning av materiel

9.1. Uppgiften

I regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Försvarsmakten, punkt 36 ”Fördelning av materiel” framgår:

”Försvarsmakten ska i budgetunderlaget för 2019 redovisa hur fördelning av materiel har gjorts mellan krigsförbanden inklusive hemvärn, förbandsreserven och materielreserven. Om Försvarsmakten överväger att avveckla materiel [...] ska detta motiveras och redovisas i form av en avvecklingsplan.”

9.2. Redovisning

Försvarsmakten redovisade i budgetunderlaget för 2018 att tilldelning av materiel sker genom en årlig verksamhet där befintlig materiel (inklusive bedömd tillförsel och exklusive bedömt frånfall) tilldelas krigsförband som underlag för krigsplacering. Detta arbete sker med två års framförhållning, det vill säga under 2019 påbörjas arbete med materiel som ska vara krigsplacerad 2021.

Försvarsmakten prioriterar fördelning av materiel till krigsförbanden och därefter till förbandsreserven. Organisationsbestämmande verkans- och manövermateriel, exempelvis stridsfordon, indirekta eldsystem och robotar som inte tilldelats krigsförbanden utgör grunden för förbandsreserven. Materielen grupperas i enheter som så långt det går motsvarar krigsförbandens organisatoriska enheter (kompanier och plutoner).

Övrig brukbar materiel, samt materiel som bedöms kunna göras brukbar och inte är helt inaktuell, utgör materielreserv. Kontinuerlig analys genomförs för att identifiera huruvida ytterligare materiel från materielreserven kan tilldelas krigsförband eller förbandsreserv.

I syfte att säkerställa att användbar materiel kommer verksamheten till nytta ser Försvarsmakten, i likhet med inför budgetunderlaget för 2018 inte behov av att, utöver tidigare fattade beslut, utarbeta en avvecklingsplan för ytterligare avveckling av materiel. Befintlig materiel fördelas mellan krigsförbanden, förbandsreserven och materielreserven.

10. Militär grundutbildning

10.1. Uppgiften

I regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Försvarsmakten, punkt 47 ”Militär grundutbildning” framgår:

”Försvarsmakten ska i samband med budgetunderlaget för 2019 redovisa ett förslag som möjliggör grundutbildning med värnplikt för en volym på 5 000 personer inom den beräknade anslagsramen för 2020 [...].”

10.2. Redovisning

För att möjliggöra en framtida utökning av Försvarsmaktens organisation är en ökning av den årliga grundutbildningen en av flera viktiga faktorer. Försvarsmakten har tidigare redovisat att en utökning av volymen grundutbildade med 1 000 personer per år skulle innebära en utökad årlig kostnad om totalt cirka 630⁵ miljoner kronor för 2020.⁶ Denna bedömning kvarstår i allt väsentligt.

Nuvarande planering bygger på en grundutbildning omfattande 4 200 personer under 2020. En utökning med 800 personer inom befintliga anslagsramar skulle innebära att den tillkommande kostnaden behöver hanteras genom motsvarande reduceringar inom andra områden. Utgående från det planeringsläge som beskrivs i detta budgetunderlag (bilaga 1 och underbilaga 1.2) skulle ytterligare reduceringar på kort sikt medföra större negativa konsekvenser för krigsförbandens utveckling än vad fördelen med att grundutbilda och krigsplacera fler totalförsvarspliktiga 2020 medför.

De yrkesofficerare, gruppbefäl, soldater och sjömän som tjänstgör vid krigsförbanden genomför idag en mängd uppgifter. Allt från operativ verksamhet till övningar för att utveckla eller vidmakthålla det egna krigsförbandets förmåga, stöd till andra krigsförbands övningar och utveckling, planering för framtida övningar, bemanningsuppdrag vid andra förband, skolor och centra och deltagande i utvecklingsarbete. Alla dessa uppgifter är en förutsättning för att kunna utgöra en tröskeffekt, utveckla krigsförbandens förmåga samt upprätthålla Försvarsmaktens förmågebredd och nuvarande organisation. Ambitionssänkningar inom dessa områden kommer att reducera möjligheten att utveckla Försvarsmaktens organisation och förmåga efter 2020.

Vid en utökad grundutbildning kommer ytterligare materiel behöva nyttjas. Den volym materiel som planerats vara tillgänglig kommer inte att räcka till för att genomföra såväl beslutade krigsförbandsövningar som en ökad volym grundutbildning. Därtill innebär en utökad grundutbildning också ett ökat behov av materielunderhåll, för vilket dagens organisation inte är dimensionerad eller finansierad. Även behovet av personal som arbetar i förråd och verkstäder kommer att påverkas och behöva överses med anledning av stödet till den ökade förbandsproduktionen.

Den totala förläggningsskapaciteten i Försvarsmakten är cirka 8 000 logementsplatser. Dessa är spridda över landet vilket innebär att valet av utbildningsplatser i vissa fall kommer att behöva styras av var förläggningsskapacitet finns snarare än var aktuella krigsförband och utbildningsbefäl finns tillgängliga. En utökad grundutbildning kräver därutöver återtagande av infrastruktur som i dagsläget nyttjas till annat än logement. Därtill krävs ytterligare åtgärder för att omhänderta ett utökat behov av omklädningsrum och förrådsutrymmen (för personlig materiel och grupputrustning).

⁵ I kostnaden ingår rekrytkostnader, avgifter till Totalförsvarets rekryteringsmyndighet, verksamhetsmedel inklusive materielunderhåll och hyror

⁶ Försvarsmaktens svar på frågor av den 8 juni 2016, från 2015 års personalförsörjningsutredning (PFU 2015), FM2016-14805:2

Övnings- och skjutfälts storlek och antal samt gällande miljötillstånd dimensionerar på kort sikt omfattningen på grund-, repetitions- och hemvärnsutbildning. Begäran om omprövning och utökning av miljötillstånden kan för vissa övnings- och skjutfält visa sig nödvändigt för att kunna genomföra grundutbildning med 5 000 personer parallellt med övrig planerad övnings- och utvecklingsverksamhet.

Ur såväl ett förmågeperspektiv som med beaktande av de personella, materiella och infrastrukturella perspektiven ser Försvarsmakten därmed att ett förslag om grundutbildning för en volym på 5 000 personer, inom den beräknade anslagsramen för 2020, inte är genomförbart utan betydande konsekvenser. Ökar antalet individer som genomför grundutbildning ökar dock Försvarsmaktens möjligheter att krigsplacera nyutbildad personal i krigsförbanden i underenheter i krigsförband istället för individvis omsättning. Detta är positivt och Försvarsmakten är därmed positiv till en nivå om 5 000 personer som genomför grundutbildning 2020 under förutsättning att ekonomiska tillskott motsvarande beskrivna merkostnader tillförs. En sådan utökning behöver då beslutas av regeringen senast 2019 så att Försvarsmakten kan omhänderta såväl personella, materiella och infrastrukturella beslut som följer och behöver vara uppfyllda 2020.

11. Översyn av tillgången av flygförare

11.1. Uppgiften

I regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Försvarsmakten, punkt 48 ”Översyn av tillgången av flygförare” framgår:

”Försvarsmakten ska i samband med budgetunderlaget för 2019 redovisa vilka åtgärder Försvarsmakten har vidtagit och kommer att vidta i syfte att säkra nyckelkompetenser inom flygstridskrafterna.”

11.2. Redovisning

Inom en tioårsperiod riskerar antalet piloter i Försvarsmakten att minska med upp till en tredjedel på grund av pensionsavgångar i kombination med en otillräcklig rekrytering och nyutbildning. Givet dagens organisation och uppgifter kan detta leda till en brist på piloter inom myndigheten.

Försvarsmakten genomför för närvarande ett analysarbete för att beskriva nuläget samt en prognos för att utifrån det ta fram förslag på behov och volymer avseende tillgång till piloter optimerat mot en försvarsmaktsorganisation efter år 2025.

Detta arbete inkluderar personalbehoven vid samtliga divisioner, flygskolan och för taktikutvecklingsarbete. Därtill kommer de behov som finns för övriga delar av organisationen att belysas, inklusive behov avpiloter för att ge avkastning utanför Försvarsmakten exempelvis inom Försvarets materielverk, Försvvarshögskolan och industrin.

Arbetet undersöker och värderar möjligheter till rationaliserings- och effektiviseringspotential, till exempel avseende pilotanvändning i Försvarsmakten inklusive inom krigsorganisationen och i flygutbildnings- och flygutprovningens verksamheten. Därtill kommer förutsättningar för att attrahera, behålla eller återrekrytera piloter som valt att lämna Försvarsmakten eller som nått över 55 års ålder.

Ett första underlag finns framtaget och genomgår nu detaljerad kvalitetssäkring inför ett beslut under tredje kvartalet 2018.

12. Uppdrag till Försvarsmakten och Försvarets materielverk avseende investeringsplanering

12.1. Uppgiften

I ”Uppdrag till Försvarsmakten och Försvarets materielverk avseende investeringsplanering”⁷ framgår:

”Regeringen uppdrar åt Försvarsmakten och Försvarets materielverk att förbättra tillförlitligheten i genomförandet av materielinvesteringar genom att gemensamt utveckla metoder och implementera åtgärder för att löpande bedöma, värdera och vid behov hantera och anpassa planeringen av materielinvesteringar mot index- och valutafluktuationer.

Myndigheterna ska i budgetunderlaget för 2019 redogöra för vilka åtgärder som vidtagits med anledning av uppdraget.”

12.2. Redovisning

12.2.1. Bakgrund

Riksdag och regering tar ställning till de investeringsförslag som ingår i en av Försvarsmakten utarbetad plan som omfattar tolv år; Försvarsmaktens investeringsplan. Den ingår som en del av myndighetens budgetunderlag och pekar bland annat på behov av materielbemyndiganden. Den tolvåriga planen delas in i tre delar beroende på tidshorisont; 1-3 år, 4-6 år och 7-12 år. Respektive del har olika krav på innehåll och detaljeringsgrad.

Utöver den tolvåriga planen ska Försvarsmakten årligen lämna in en uppdatering av investeringsplanen med förslag för de kommande sex åren. Varje år godkänner riksdagen regeringens förslag till riktlinjebeslut avseende vilka investeringar som får anskaffas de närmast följande tre åren. Utgångspunkten för regeringens förslag är Försvarsmaktens budgetunderlag. Från och med 2019 beslutar regeringen även om vilka anskaffningar som får börja förberedas för anskaffning, vilket sker i form av bemyndiganden. Försvarets materielverk kan endast initiera anskaffning efter att Försvarsmakten lagt en beställning.

⁷ ”Uppdrag till Försvarsmakten och Försvarets materielverk avseende investeringsplanering”, regeringsbeslut 4 2017-01-19, Fö2017/00066/MFU

Samtliga beslut för anskaffning redogörs för i Försvarmaktens regleringsbrev. Försvarmakten har frihet att avgöra när inom respektive period beställningarna ska göras. Försvarmakten redovisar resultatet av de beställda investeringarna i årsredovisningen.

12.2.2. Nuvarande hantering av index- och valutarisker

Försvarets materielverk förhandlar och avtalar kontraktsvillkor med industrin, vilket bland annat omfattar kontrakt med direkta och indirekta valutor samt index. Försvarets materielverk använder ett stort antal index i kontrakten vilka inte återspeglas i försvarsprisindex (FPI). Försvarets materielverk har gjort bedömningen att valutor och index kommer att variera över tid och att det är mer fördelaktigt att staten snarare än industrin bär den finansiella risken, för att på så sätt nå ett lägre grundpris i avtalen.

Kostnadsökningen inom materielanskaffningsområdet med anledning av utveckling i valutor och index har varit omfattande i perioden 2016-2021 och Försvarmakten har inte kompensats i paritet med den i anslagsomräkningen (se bilaga 3). Den försämrade köpkraften uppgår till 8,3 miljarder kronor i perioden och kan ses som priset på den risk som uppstår mellan anslagsomräkningen och avtalade villkor när staten bär risken.

Som en konsekvens har Försvarmakten fått allt svårare att innehålla såväl de finansiella villkoren i regleringsbrevet som det försvarspolitiska inriktningsbeslutets målsättning om en bred tillväxt av krigsförbandens operativa förmåga. Försvarmakten har utifrån detta behövt ställa in angelägen verksamhet samt nedprioritera eller senarelägga projekt och investeringar.

Samordningsöverenskommelsen, SAMO

Grunden för samordning mellan myndigheterna regleras i en gemensam överenskommelse, SAMO, som båda myndigheter undertecknat. I annex A i SAMO⁸ som omfattar ekonomi, finns skrivningar som behandlar ämnet risk kopplat till prisförändringar med anledning av valuta- och indexfluktuationer.

SAMO 17 Annex A § 3.2 Prissättning

”Försvarets materielverk ska till Försvarmakten årligen, senast andra veckan i september, inkomma med indikation avseende hur innevarande års utveckling avseende valutakurser och andra index kan komma att påverka prisomräkningen för nästkommande år. Försvarmakten och Försvarets materielverk ska årligen överenskomma om grunderna för prisomräkning. Försvarets materielverk ska årligen redovisa vilka besparingar myndigheten genomfört och vilka besparingar Försvarets materielverk planerar att genomföra. Dessa besparingar ska minst motsvara det produktivets- och effektivitetskrav som åläggs Försvarmakten.

[...]

I det fall de kommersiella kontrakt som Försvarets materielverk ingår för Försvarmaktens räkning inte prisomräknas enligt samma grunder som Försvarmaktens anslag, uppstår en risk som myndigheterna gemensamt ska överse och föreslå hantering av. Den av myndigheterna

⁸ SAMO 2017, Överenskommelse mellan Försvarmakten och Försvarets materielverk, FM2016-26175:2

gemensamt föreslagna hanteringen ska innehålla uppgifter rörande pris och tidsomfång för eventuell säkring/hantering. Förslag till hantering ska föreligga senast i september månad.”

SAMO 17 Annex A § A 2.1.3. Beställning

”Risker i ett uppdrag ska identifieras och värderas av Försvarets materielverk, bland annat mot bakgrund av från Försvarmakten lämnad riskinformation. Identifieras risker av väsentlig betydelse ska riskreducerande åtgärder tas med i Försvarets materielverks offert till Försvarmakten. Risker av väsentlig betydelse ska på begäran redovisas särskilt. Myndigheterna ska komma överens om vilken av myndigheterna som äger de identifierade riskerna.”

Försvarmakten konstaterar att Försvarets materielverk under åren inkommit med prognos för prisomräkning till kommande budgetårs prisläge. Redovisningen saknar dock information om besparingar kopplade till produktivitets- och effektivitetskrav, beskrivning och värdering av risker eller förslag på hantering av finansiella risker.

12.2.3. Vidtagna åtgärder

Försvarmakten har vidtagit ett flertal åtgärder för att öka kunskapen om de finansiella riskerna i kontrakten kopplade till materielanskaffningen. Nedan redogörs för ett par exempel.

Studie för att kartlägga finansiella risker

Under 2013 inleddes en dialog mellan Försvarmakten, Försvarets materielverk och Handelshögskolan Stockholm för att starta en studie för att kartlägga finansiella risker, baserat på en förankring om vikten av ett sådant arbete mellan generaldirektörerna på respektive myndighet.

Under hösten 2015 initierades ett arbete för att via Totalförsvarets forskningsinstitut kartlägga Försvarmaktens finansiella risker och utarbeta en riskpolicy. Försvarets materielverk har deltagit i intervjuer som Totalförsvarets forskningsinstitut genomfört. Dock har inga kontrakt genomlysts då de är belagda med sekretess. Policyn ska efter färdigställande implementeras inom Försvarmakten vilket planeras ske under 2018.

Uppgifter ställda till Försvarets materielverk avseende risk

Under våren 2016 ställde Försvarmakten två uppgifter⁹ för att inhämta underlag avseende finansiella risker från Försvarets materielverk.

I syfte att i kommande avvägning få kontroll över finansiella risker uppdrogs Försvarets materielverk att senast 20 maj 2016 redovisa den finansiella riskbild av Försvarmaktens åtagande, genom Försvarets materielverks försorg, i bi- och multilaterala materielprojekt, beslutade och beställda materielprojekt samt bifoga känslighetsanalyser.

⁹ LEDS direktiv – Fråga till FMV gällande riskbild för bi- och multilaterala materielprojekt, FM2016-1:20 samt LEDS direktiv – Fråga till FMV gällande riskbild för materielprojekt, FM2016-1:21.

Försvarets materielverk har som svar vid ett tillfälle, den 30 maj 2016, delredovisat ett underlag innehållandes en riskanalys. Försvarsmakten ser gärna att en dylik komplett redovisning samt förslag på riskhantering arbetas fram som en återkommande del i prognoserna myndigheterna emellan.

Försvarsmakten har också i hemställan till regeringen avseende beställning av ny sjömålsrobot samt Ny lätt torped, särskilt redovisat ekonomiska risker kopplade till valutaexponering och påverkan med anledning av prisjusteringsindex baserat på underlag som framtagits av Försvarets materielverk.

Valutarisk kopplat till anskaffning av medellångräckviddigt luftvärn

I Försvarsmaktens militärstrategiska inriktning rörande anbudsprocessen för det medellångräckviddiga luftvärnssystemet PATRIOT med mera har Försvarsmakten överlämnat riskinformation till Försvarets materielverk. Om ett kontrakt ingås med USA kommer inbetalningen att ske i amerikanska dollar enligt en överenskommen inbetalningsplan. Valutarisken är därför viktig att hantera i syfte att skapa ökad planeringssäkerhet. Givet att Försvarets materielverk valt att inte valutasäkra upphandlingar från USA via så kallad *Foreign Military Sales* anser Försvarsmakten det som väsentligt att Försvarsmakten och Försvarets materielverk utarbetar en rutin så att Försvarsmakten kan instruera Försvarets materielverk att genomföra valutasäkring. Efter samverkan med Försvarets materielverk och Riksgälden är avsikten att en rutin mellan Försvarsmakten och Försvarets materielverk är fastställd innan kontraktet med USA undertecknas med syftet att valutasäkring kan tillämpas från kontraktstart.

Rutinen ska vara generisk så att den kan appliceras på andra objekt framöver.

12.2.4. Försvarsmaktens avsikt

Det primära steget för att förbättra tillförlitligheten i genomförandet av materielinvesteringar är att båda myndigheterna implementerar det som redan är överenskommet i samordningsöverenskommelsen mellan myndigheterna. Det innebär i första hand att Försvarets materielverk ska hantera avvikelser inom ramen för Försvarsmaktens lagda beställning samt till Försvarsmakten rapportera avvikelser och risker med tillhörande förslag på hantering. Beställningarna är gränssättande i handlingsutrymmet avseende ekonomi, prestanda och tid. Försvarsmakten kan sedan, efter militärstrategisk analys, besluta om hantering av avvikelser och riskhantering.

För att båda myndigheterna ska få en tydlig bild av riskexponeringen är det av största vikt att Försvarets materielverk bruttoredovisar beräknade ökning och minskningar av kostnader per projekt. För att Försvarsmakten ska kunna ta ställning till magnituden på risker och priset på att hantera riskerna, krävs tillgång till information om hur riskbilden ser ut avseende valuta och index, något som saknas idag. Då riskbilden förändras löpande, bör dessa prognoser och känslighetsanalyser av investeringsplanen dialogiseras vid ett flertal tillfällen under året.

Vid initiering av uppdrag, och i offertunderlag, ska Försvarets materielverk redovisa tänkt ekonomiskt upplägg samt risker kopplade till detta. Objektsbeskrivningarna bör också utvecklas så att olika priser redovisas utifrån om risken ligger hos staten eller industrin, vilket visar

priset på risken i ett projekt. Vidare bör objektsbeskrivningarna även redovisa vilka valutor och index med hög vikt som ingår i beräkningarna, med tillhörande känslighetsanalys.

Försvarmakten ska också till berörda parter kommunicera den policy för finansiella risker som är under framställning för att säkerställa att alternativ för hantering av risker tas fram i enlighet med denna.

Försvarmaktens mål med ökad information om, och förbättrade metoder för, hantering av finansiella risker är att kunna lämna en materielinvesteringsplan med högre kvalitet och förbättrade prognoser för anslagsbelastningen. Det i sin tur kommer att leda till att myndigheten bidrar till en tydligare bild av såväl statens åtagande gentemot tredje part som riskexponeringen.

Försvarmakten ansvarar fortsatt för investeringsplanen, fattar beslut om avvägningar och omavvägningar i olika beredskapsnivåer samt styr anskaffningen inom ramen för givna uppgifter i regleringsbrev. Det innebär att det är den av Försvarmakten avvägda investeringsplanen samt finansiell riskpolicy som är gränssättande för handlingsutrymmet inom materielanskaffningsprocessen.

12.2.4.1 Slutsatser

Den grundläggande idén om genomförandet av *Logistik för ett starkare försvar* är att skapa bättre förutsättningar för Försvarmakten att ta ett helhetsansvar för materiel- och logistikförsörjningen i samtliga beredskapsnivåer, och att anslag används till anskaffningar av materiel och logistik som bygger upp den operativa förmågan. Även om nuvarande samordningsöverenskommelse skulle följas fullt ut är det tydligt att myndigheterna behöver utveckla samarbetet och metod i de finansiella frågorna för att förbättra tillförlitligheten i materielinvesteringar. Det är också av största betydelse att myndigheterna i högre utsträckning uppfyller den gemensamma överenskommelsen, i och med både den kommande verksamhetsövergången samt anslagsförändringen.

Det är också viktigt att det finns en förståelse för att ett försvarsprisindex baserat på *en* beräknad värdeutveckling, med ett effektiviseringskrav, och en anskaffningsprocess som sker på en marknad med en *annan* värdeutveckling, leder till den nuvarande situationen med ett underfinansierat investeringsbehov. Ovanstående inriktning och förslag till hantering kommer alltså inte att lösa frågan om systematisk underkompensation av materielinvesteringarna. Detta kräver andra mekanismer och metoder för att säkra genomförandet av nuvarande och kommande försvarspolitiska inriktningsbeslut.

För att öka förmågan att inrikta, planera och följa upp materielinvesteringar, planerar Försvarmakten att förbättra förmågan till breda analyser i investeringsplaneringens olika faser. Syftet är att i ökad utsträckning ge militärstrategisk inriktning till operativ och taktisk nivå samt att öka graden av styrning i de offertförfrågningar och beställningar Försvarmakten lägger hos Försvarets materielverk.